

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Viens no svarīgākajiem motivācijas veicināšanas elementiem mācību laikā ir atgriezeniskās saites sniegšana un cieņpilna savstarpējā komunikācija. Mācību laikā ir jāpiedāvā mērķtiecīgu un sistemātisku atbalstu mācībām, kā arī jāparūpējas par sociāli emocionālo atbalstu visām iesaistītajām pusēm.
- ▶ **Uzsvars ir uz komunikāciju !**

Nepareizi ir teikt: Ja Tu nemācīsies , skolu nepabeigsi!

Pareizi ir teikt : Ja Tu mācīsies , skolu pabeigsi un dzīvē sasniegsi savus mērķus!

Komunikācijai jābūt no pozitīvā aspekta, tā tas attiecas arī uz uzdoto darbu iesūtīšanu (nodošanu).Grūti sekot līdz pozitīvās psiholoģijas komunikācijai, bet to praktizējot , pie tās pierod. Audzēknis vienmēr vēlas dzirdēt/redzēt rakstīto no pozitīvās puses.

Izglītības un skolu psiholoģe(RTRIT)

Sarmīte Bērziņa

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Skolēnu galvenais uzdevums, neapšaubāmi, ir mācīties, mācīties un vēlreiz mācīties. Būtu jāsaprot, ka mācīšanās ir katra cilvēka (jebkurā vecumā) eksistences pamats, tātad skolēnam jāattīsta galvenā spēja, spēja mācīties, respektīvi, izglītot pašam sevi, jo mācīšanās jāturpina visu dzīvi.
- ▶ Jebkura cilvēka darbība, protams, arī mācīšanās, sākas ar vajadzību, taču konkrētu vajadzību virza motīvi. Motīvi raksturo cilvēka domu, jūtu un mērķu sistēmu, kas viņu rosina darboties noteiktā veidā. Skolēnu darbošanās procesa virzošais spēks ir mācīšanās motivācija, kuru nevar radīt no ārpuses, bet kam jārodas iekšēji - atbilstoši katra skolēna individuālajām īpatnībām, uztveres spējām.

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Nevar izdalīt vienu vietu, kurā skolēnam attīstīt mācīšanās motivāciju. Tikai saskaņota mijiedarbība visās dzīves sfērās un vidēs, kur attīstās cilvēks, būs nozīmīga un efektīva, lai gūtās zināšanas kļūtu par dzīves nepieciešamību.
- ▶ Lai attīstītu mācīšanās motivāciju, jāzina, ka pats svarīgākais ir veidot pozitīvu attieksmi, vēlēšanos uzzināt ko jaunu. Ikdienā strādājot ar skolēniem, ir novērots, ka lielākoties ir izveidojies ārējā pozitīvā impulsa princips, kur skolēna impulss ir pedagogs, vecāks. Iekšējais impulss, kas ir daudz vērtīgāks un noturīgāks - ir pārdzīvojums. Skolēnu rosinot mācīties, jāprot saskatīt katra bērna individuālie sasniegumi, kaut arī sākumā tie ir niecīgi, nav jāskopojas ar labiem vārdiem, ar cerību uz nākotnes sasniegumiem, jāveicina skolēnu ticēt savām spējām. Pozitīvā atzinuma gadījumā mācīšanās tiek atvieglota un to pavada prieks, ja bērns visu laiku saņem nosodījumu, mācīšanās kļūst par slogu, rodas vēlēšanās neapmeklēt skolu, neuzticēties vecākiem.

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Pozitīvie impulsi rada optimismu, paaugstina pašapziņu, ticību savām spējām, rada mācību motivāciju, kas savukārt veicina panākumus mācībās.
- ▶ Skolotājiem, izvēloties mācību metodes, jāņem vērā skolēna vecuma īpatnības un jaunās zināšanas jābalsta uz katra bērna iepriekš apgūto. Lielākās skolēnu mācīšanās grūtības un strauja sekmības samazināšanās ir vērojama pamatskolas vecumā. Lai šajā vecumā varētu veidot mācīšanās motivāciju, jāņem vērā arī pusaudžu sociālo vidi, kurā viņš uzturas kā arī tendences sabiedrībā.

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Lai sniegtu pozitīvus impulsus, ir jāsaprot skolēna personības attīstības īpatnības. Pusaudzim vai jauniešiem jau ir uzkrāta sava dzīves pieredze, iegūtas zināšanas par sevi, par attiecībām ar citiem. Pazīstot pusaudzi vai jauniešus, varam vieglāk izprast un reaģēt uz dažkārt skolēnu spontāniem, nepārdomātiem spriedumiem, pieņemot lēmumus. Lai pusaudzis vai jauniešus ieklausītos un ņemtu vērā pedagoga ieteikumus un padomus, ir jāsadarbojas kā "komandā". Pieņemot viņu kā individu un personību, pusaudzis vai jauniešus spēs izprast un pielietot sniegtās zināšanas daudz kvalitatīvāk un mērķtiecīgāk.

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Lai veicinātu skolēnu mācīšanās motivāciju, ir jāizprot katra skolēna individuālo zināšanu apguves veidu. Mācību motivācija ir atkarīga no ārējiem un iekšējiem impulsiem, kas rada netiešo un tiešo motivāciju. Abi motivācijas veidi ir savstarpēji saistīti un viens otru ietekmē. Skolēniem svarīgi attīstīt iekšējo mācību motivāciju, lai uzlabotu sekmju līmeni. Jo ciešāk darbosies tiešā un netiešā motivācija, jo labāki būs skolēnu sasniegumi un panākumi mācībās.
- ▶ Ārējā motivācija balstās uz ārējiem pamudinošiem apstākļiem, - tādiem kā citu cilvēku uzvedība, apbalvojumi un sods, apkārtējo cilvēku vērtējums. Ārējās motivācijas gadījumā skolēns, galvenokārt, ir orientēts uz rezultātu.
- ▶ Iekšējās motivācijas gadījumā uzvedību nosaka personības ieinteresētība paša darbībā. Cilvēks veic kādu darbību pašas darbības dēļ, nevis, lai sasniegtu kādus ārējus apbalvojumus. Ja skolēni paši meklē papildu avotu par tēmu, kas viņu interesē, tad var droši teikt, ka viņi rāda iekšēji motivētas uzvedības paraugu jaunās vielas apgūvē.

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Iekšēji motivēts skolēns gūst lielāku gandarījumu darbības procesā, viņu mazāk interesē darbības rezultāts.
- ▶ Situācijā ar izvēles iespēju veikt dažādas grūtības pakāpes uzdevumus ārēji motivētie skolēni izvēlas vieglākos uzdevumus un dara tikai tik, cik nepieciešams, lai gūtu apbalvojumu. Iekšēji motivēti skolēni dod priekšroku grūtākiem uzdevumiem, jo tādējādi tiek izprasts noteiktais uzdevums.

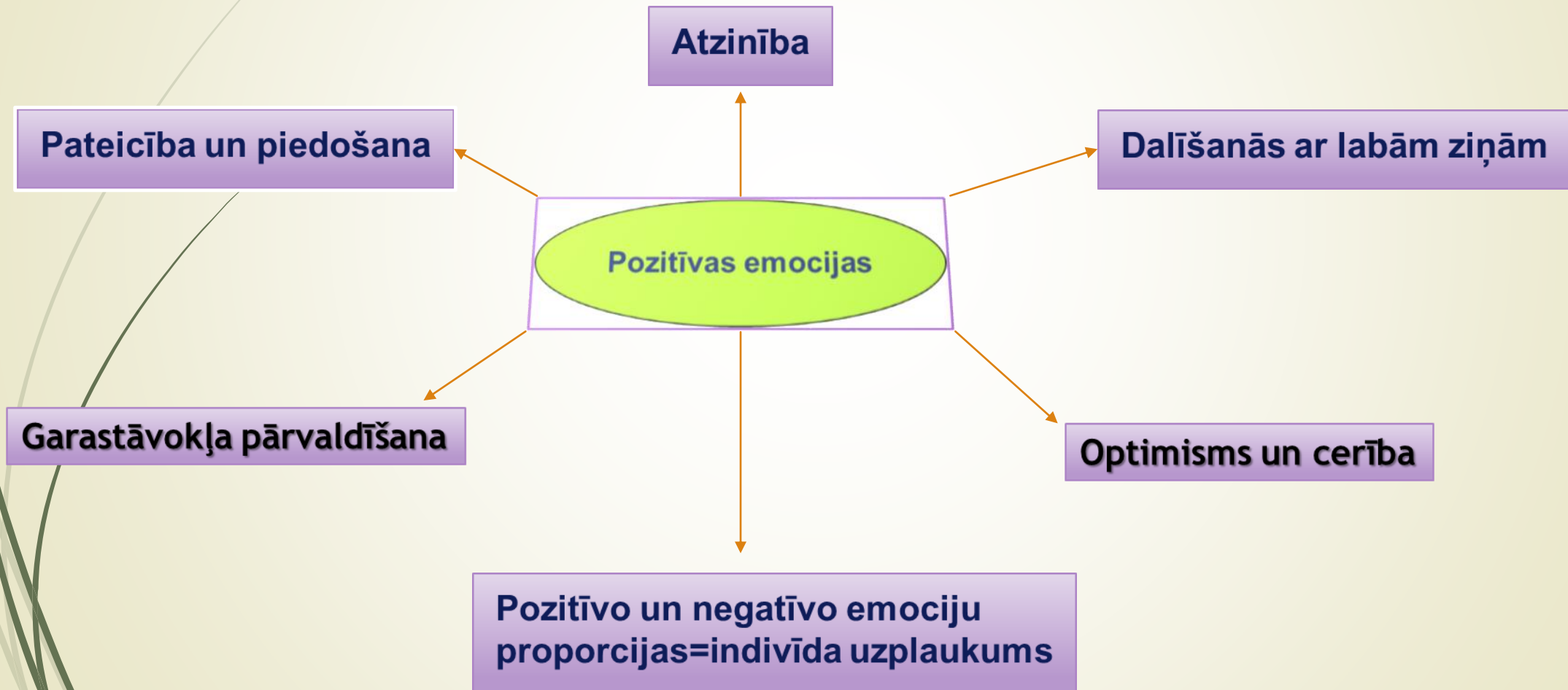
Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Izdarot salīdzinājumu, kā ārējā un iekšējā uzvedība ietekmē uzvedību un iekšējos procesus, var konstatēt, ka:
 - ▶ ārēji motivēta uzvedība izzūd, ja izzūd ārējais pastiprinājums;
 - ▶ iekšēji motivēta uzvedība var turpināties bez apbalvojuma.
- ▶ Vecāki un skolotāji, pārzinot skolēnu vecuma īpatnības un mācību metodes, izvērtējot mācību metožu atbilstību skolēnu izziņas veidu dažādībai, veidos skolēnu ticību savām spējām, kur paaugstināsies viņu pašapziņa, un, pats svarīgākais - veidosies atbildība par savām sekmēm.

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Negatīvas emocijas nosaka ātru rīcību apdraudošās situācijās (sašaurinās uzmanība un domāšana);
- ▶ Nodrošina pretošanos, bēgšanu, aizstāvēšanos, uzbrukšanu;
- ▶ Ietekmē indivīda izaugsmi;
- ▶ Veicina personības izmaiņas;
- ▶ Liek iedziļināties sevī;
- ▶ Veicina mācīšanos-sevis izpratni, ved uz gudrību;
- ▶ Kā pozitīvs rezultāts- vienkāršība, gādība, empātija, taktiskums;
- ▶ Pozitīvās emocijas paplašina domu-rīcības repertuāru;
- ▶ Prieks- rosina spēlēties, jokoties;
- ▶ Interese- veicina iedziļināšanos, izpēti;
- ▶ Apmierinātība- ļauj akceptēt esošo, integrē pieredzi.

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

Pozitīvo emociju resursu paplašināšanas un izveides teorija

- ▶ Paplašina uzmanības apjomu un domu-rīcības repertuāru;
- ▶ Mazina ieilgušo negatīvo emociju ietekmi;
- ▶ Papildina dzīves spēku ;
- ▶ Veido noturīgus, ilglaicīgus indivīda resursus;
- ▶ Intelektu (problēmu risināšana, interese apgūt jauno);
- ▶ Psiholoģiskos (dzīves spēku, identitāti, mērķa izjūtu);
- ▶ Sociālos (nostiprina tuvību, veido jaunas saites);
- ▶ Fiziskos (veselību);
- ▶ Veicina indivīda personības uzplaukumu.

Audzēkņa motivācija izglītības procesā

- ▶ Motivācija ir atbalsts mērķu sasniegšanā;
- ▶ Atbalsts nozīmē pozitīvu komunikāciju;
- ▶ Pozitīva komunikācija nozīmē -sniegt atbalstu!

Skolēns ir īpašs ar to , jo piem. domā , ka mācās skolotāju dēļ vai vecāku , bet ar komunikāciju mēs viņiem spējam sniegt sapratni, ka viņi mācās sevis dēļ, savas attīstības dēļ , kā intelektuālās, tā mentālās!

Izglītības un skolu psiholoģe(RTRIT)

Sarmīte Bērziņa